

Baden kaj la nova balneologia arkivo
Radioprelego de D-ro Arthur Baur, SRI 91-020-B-2

Vi aŭdas prelegon de D-ro Arthur Baur.

Ĝus estis fondita Svisa Balneologia Arkivo. Kaj la sola surprizo en tio estas, ke tia arkivo ne ekzistas jam delonge. Balneologio estas la scienco pri la kuraca, do medicina banado. Kaj tio ludis jam de jarmiloj grandan rolon en Svislando. Oni nombras entute 250 sanigajn fontojn en Svislando kaj ankoraŭ antaŭ 200 jaroj ekzistis tre multaj lokoj, kiuj nomis sin banlokoj, kaj kie oni utiligis la tieajn fontojn de minerala akvo por banado kaj trinkado.

Hodiaŭ oni jam ne konsideras tiun aferon tiel hazarda. La fontoj ja estas analizitaj kaj la kuracistoj scias nun, kiu akvo estas bona por kiu malsano.

La titolon ‘banloko’ nur povas porti centro,
unue : kies minerala akvo havas pruvitan sanigan efikon,
due : kie la fonto liveras grandan kvanton de tiu akvo, kiu permesas grandskalan aplikadon,
trie : kie la banejoj kaj hoteloj estas sur alta higiena standardo, kaj
kvare : kie laboras sufiĉe da fakaj kuracistoj, kiuj konsilas la banontojn.

Tiun ĉi kvalifikon posedas hodiaŭ en Svislando nur 20 banlokoj, el kiuj mi volas nomi ses, nome: Zurzach, Reinfelden, Tarasp, Loèche-les-Bains, Yverdon kaj Baden. Pri tiu lasta mi tuj parolos pli detale. Mi scias, kompreneble, ke ankaŭ en aliaj landoj en meza Eŭropo distingas sin per altkvalitaj banlokoj. Mi volas citi nur po unu el tiuj landoj, nome : Abano en Italio, Bad Gastein en Aŭstrio, Baden-Baden en Germanio, Karlovy Vary en Ĉeĥoslovakio, Spa en Belgio kaj Bath en Anglio, Vichy en Francio.

Ekstreme riĉa je minerala akvo estas Hungario. Mi nun limigas min al Svislando.

Tiuj dudek rekonitaj banlokoj estas kvazaŭ oficialaj, ĉar ili estas rekonitaj de la malsanulaj asekuroj. Tiuj banlokoj estas organizitaj en la Federacio de Svisaj Kuracaj Banlokoj. Tiu ĉi havas sian centran oficejon en Baden. Jen vi aŭdas tiun nomon jam la duan fojon. Tiu loko portas sian karakteron en sia nomo. Ĉar ‘Baden’ signifas nenion alian ol ‘bano’. Cetere same, kiel la nomita angla ‘Bath’ kaj la germana ‘Baden-Baden’.

En romia tempo, la romianoj en Svislando kaj iliaj helvetaj lernemaj imitantoj ankaŭ jam aprezis la akvon de Baden. Tiam la loko havis la nomon Aque Helvetique. Tio signifas nenion alian ol ‘svisaj akvoj’. Oni trovas pro tio ankoraŭ nun tre multe da postrestaĵoj el Romia tempo, kiel vazoj, instrumentoj, moneroj.

Do, la nomita federacio de banlokoj decidis nun fondi balneologian arkivon, kio estas kombinita kun malgranda muzeo, kun balneologia biblioteko, ĉar ekzistas granda kvanto de libroj pri ĉiuj banlokoj. Ekzistas kelkaj, ili kompreneble grandparte estas dediĉitaj pri la sciencaj analizoj kaj la kuraciga efiko de la lokaj fontoj. Tiu arkivo do havos sian centron en Baden kaj tio el pluraj kaŭzoj estas klarigebla. Unue, en Baden jam troviĝas la centra oficejo de la nomita federacio. Due, Baden havas la plej longan tradicion kiel banloko en Svislando. Kaj trie, ĝi povis disponigi ejon por la arkivo. En Baden troviĝas, en la centro de ĝiaj diversaj banejoj kaj hoteloj konstruaĵo, kiu jam el arkitektura vidpunkto estas interesa kaj valora. Ĝi

estis konstruita en 1835 en pura klasika stilo. Ĝi staras laŭlonge de la rivero Limmat. Ĝi estas longa 50 metrojn, sed larĝa nur 6. Kiam ĝi estis konstruita, ĝi devis servi kiel trinkejo. En tiu epoko la kuracistoj pensis, ke eĉ pli grava ol la banado estas la trinkado de la minerala akvo. Kaj ili konsilis al la bangastoj ĉiutage trinki unu litron aŭ eĉ multe pli da akvo. Do, oni kreis tiun domon, kiel trinkejon, kie la gastoj, respektive pacientoj, staris sorbante la akvon kaj konversaciante unu kun la alia. Tio do samtempe estis socia renkontejo. Sed iom post iom la koncepto de la medicinistoj ŝanĝiĝis. Kaj hodiaŭ oni ja plu trinkas iom de la akvo, sed nur en tre reduktita mezuro kaj por tio oni jam ne bezonas apartan trinkejon. Do, la epoko de la trinkejo finiĝis kaj anstataŭe oni uzis la domon kiel 'inhalatorium', esperante : inhalejo. Tie oni enspiris la sanigan akvon vaporigitan. Tiu transformo en la celo de la domo okazis antaŭ 80 jaroj. Sed intertempe ankaŭ ĉi tiu koncepto malmodiĝis, ĉar la pacientoj enspiras jam sufiĉe da vaporigita akvo en la hodiaŭaj tre aprezataj naĝejoj. En 1968 estis malfermita endoma naĝejo kaj en 1981 naĝejo en la libera aero. En tiuj basenoj troviĝas la varma fonto akva kaj iom naĝetante aŭ kviete restante en tiu akvo la malsanuloj suferantaj pro reŭmatismo sentas tre pozitivan efikon. La reŭmatismo estas la ĉefa malsano pro kiu oni hodiaŭ frekventas Baden.

Do, en 1987 denove la inhalejo estis likvidita, sed kion fari pri la domo, kiu prave ĝuas protekton kiel arkitektura juvelo. Nun la nomita federacio sukcesis, ke la urbo disponigas al ĝi parton de la konstruaĵo. Tie nun instaliĝas la arkivo.

En la nuna momento (mi ĵus vojaĝis al Baden por viziti ĝin) tie estas montrata malgranda ekspozicio, kie oni povas vidi kiamaniere en pli fruaj tempoj oni utiligis kaj ĝuis la banadon en Baden. Tiu urbo, aŭ urbeto nun estas konata por du kaŭzoj. Unue ĝi estas centro de la mondfama firmao ABB, kiu ekestis antaŭ malmulta tempo per la fuzio de la svisa Brown Boveri kaj la sveda Asea. Kune ili nun nomiĝas ABB. Kaj due, la loko estas ĉiam ankoraŭ konata kaj estimata kiel banloko. Baden dum jarcentoj estis la renkontejo de la svisa dieto kaj tiu dieto funkciis kvazaŭ kiel registaro de la svisa konfederacio. Baden estas proksime de Zürich kaj tie regis de la 16a ĝis 18a jarcento puritana spirito, tiel ke la zuriĥanoj kutimis restadi en Baden ne nur pro la saniga akvo, sed ankaŭ, ĉar ili tie povis amuziĝi. Iom da tiu gaja spirito ankoraŭ nun estas perceptebla en Baden. Sed la banado mem hodiaŭ estas tre serioza afero, ĉar la homoj nun serĉas tie sian perditan sanon kaj nur flanke la plezuron.

Vi aŭdis prelegon en Esperanto el Svislando. Mi atentigas vin denove, ke ankoraŭ dum unu monato mi preparos tiujn elsendojn kaj poste mi ĉesigos mian kunlaboradon en Svisa Radio Internacia. Ĝis reaŭdo!